

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Z. L.
przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w W.
o wysokość emerytur, wypłatę odsetek i stwierdzenie nieważności decyzji
waloryzacyjnych wydanych po dniu 1 sierpnia 1999 r.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 stycznia 2015 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 czerwca 2014 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 6 czerwca 2014 r. ustalił, że wartość przedmiotu sporu w sprawie wynosi mniej niż 10.000 zł i odrzucił skargę kasacyjną ubezpieczonego Z. L. od wyroku tegoż Sądu z dnia 4 października 2013 r.

W uzasadnieniu postanowienia podano, że zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 16 marca 2012 r. Powyższy wyrok został zaskarżony skargą kasacyjną ubezpieczonego. Sąd drugiej instancji - celem sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego - wezwał pełnomocnika

ubezpieczonego oraz organ emerytalny do wyliczenia wysokości miesięcznej emerytury, jaką ubezpieczony otrzymywałby, gdyby uwzględniono jego wniosek o zastosowanie waloryzacji świadczenia wynikającej z art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.) w brzmieniu sprzed jego zmiany dokonanej z mocy art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) oraz wskazania różnicy pomiędzy tak obliczoną emeryturą a świadczeniem faktycznie pobieranym przez uprawnionego.

W odpowiedzi organ emerytalny poinformował, że różnica pomiędzy hipotetyczną a rzeczywistą wysokością emerytury ubezpieczonego za okres od 1 marca 2003 r. do 28 lutego 2004 r. wynosi łącznie 2.516,65 zł. Wobec obowiązywania od 1 lipca 2004 r. ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 141, poz. 892 ze zm.) nie jest natomiast możliwe wyliczenie potencjalnej emerytury wnioskodawcy po tej dacie.

Z kolei pełnomocnik ubezpieczonego podał, że różnica pomiędzy hipotetyczną a faktycznie pobieraną emeryturą daje w skali roku kwotę 30.889,53 zł.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Apelacyjny stwierdził, że sprawa o wzrost emerytury jest sprawą o prawa majątkowe, zatem w świetle art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest w niej dopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi nie mniej niż 10.000 zł. W niniejszym przypadku wartość przedmiotu zaskarżenia, wyliczona zgodnie z art. 22 k.p.c. jako roczna suma różnicy pomiędzy hipotetyczną a realną wysokością emerytury ubezpieczonego, jest niższa od tej kwoty.

Przyjmując, że w wyniku dokonanego z mocy art. 25 § 1 k.p.c. sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego wartość ta jest niższa od 10.000 zł, Sąd Apelacyjny zgodnie z art. 398⁶ § 2 k.p.c. orzekł o odrzuceniu skargi jako niedopuszczalnej.

W zażaleniu na powyższe postanowienie ubezpieczony zarzucił błędne uznanie przez Sąd Apelacyjny skargi kasacyjnej za niedopuszczalną. Żalący się

wniósł o zmianę postanowienia poprzez jego uchylenie i przekazanie sprawy do merytorycznego rozpoznania oraz zasądzenie od organu emerytalnego zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie. Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia rozpocząć wypada od przytoczenia treści art. 398² § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Przepis art. 476 § 2 i 3 k.p.c. wyjaśnia ustawowe pojęcia spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, stanowiąc w § 2 pkt 2, że należą do nich między innymi sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących emerytur i rent. Zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w tych sprawach wyznaczony jest zatem w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPIUS 2000 nr 15, poz. 601), a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (por. postanowienie z dnia 11 kwietnia 2006 r., II UZ 1/06, niepublikowane). Oznacza to, że roszczenie niebędące przedmiotem decyzji organu rentowego oraz rozpoznania sądu nie może podlegać uwzględnieniu przy ocenie dopuszczalności skargi kasacyjnej ani stanowić podstawy określenia wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2001 r., II UZ 25/01, niepublikowane oraz z dnia 8 lutego 2002 r., II UKN 45/01, OSNP 2003 nr 22, poz. 553).

W niniejszym przypadku przedmiotem decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego i odwołania od niej oraz rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądów

pierwszej i drugiej instancji była wysokość emerytury ubezpieczonego obliczona z zastosowaniem zasad waloryzacji świadczenia wynikających z art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66 ze zm.) w jego brzmieniu sprzed zmiany wprowadzonej na mocy art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227). Mamy zatem do czynienia ze sprawą o prawo majątkowe, w której o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

W sporach sądowych o wysokość powtarzających się świadczeń z ubezpieczenia społecznego wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi obliczona za okres jednego roku, stosownie do wskazań zawartych w art. 22 k.p.c., różnica pomiędzy hipotetyczną kwotą emerytury, jaką skarżący otrzymywałby, gdyby jego żądanie ustalenia wysokości świadczenia zostało uwzględnione, a emeryturą w kwocie faktycznie pobieranej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 1997 r., II UKN 40/96, OSNP 1997 nr 16, poz. 301; z dnia 18 października 2000 r., II UZ 123/00, OSNP 2002 nr 15, poz. 370; z dnia 21 lipca 2003 r., II UZ 45/03, OSNP 2004 nr 11, poz. 200; z dnia 23 listopada 2007 r., II UZ 30/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 54 i z dnia 2 października 2009 r., II UZ 30/09, LEX nr 583822). Tak oznaczona wartość przedmiotu zaskarżenia nie może być przy tym wyższa od wartości przedmiotu sporu. Reguły te mają zastosowanie także w sprawach o sposób waloryzacji świadczeń. Również i w tych przypadkach dla ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia konieczne jest zestawienie w skali jednego roku różnic w wysokości emerytury (renty) zwaloryzowanej zgodnie z życzeniem wnioskodawcy i emerytury (renty) zwaloryzowanej według przyjętego przez organ rentowy mechanizmu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2006 r., II UZ 74/05, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 116). Wspomniana różnica pomiędzy dochodzonym a faktycznie pobieranym świadczeniem za okres dwunastu miesięcy wyznacza wartość przedmiotu zaskarżenia także wówczas, gdy ubezpieczony dochodzi wypłaty należności za przedział czasu sprzed wydania decyzji, gdyż żądanie przyznania zwiększonej emerytury (renty) za okres wcześniejszy nie jest roszczeniem odszkodowawczym w rozumieniu prawa cywilnego i nie ma

odrębnego charakteru w znaczeniu, jakim terminem tym posługuje się art. 21 k.p.c. Dlatego też dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia w tego rodzaju sporach nie stosuje się tego ostatniego przepisu i nie sumuje się różnic wysokości świadczeń za okres sprzed i po wydaniu zaskarżonej decyzji (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2010 r., II UKN 294/00, LEX nr 551037 i z dnia 21 kwietnia 2005 r., I UZ 76/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 66).

Z mocy art. 398⁴ § 3 k.p.c. skarga kasacyjna – poza innymi wymaganiami, jakie stawiane są przez ustawodawcę pismom procesowym - powinna zawierać również oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, a Sąd Najwyższy nie jest władny ani zwolnić wnioskodawcy z tego obowiązku, ani też dopuścić skargę kasacyjną o wartości zaskarżenia niższej, niż tego wymaga przepis prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2001 r., II UKN 706/00, OSNP 2002 nr 24, poz. 609; z dnia 25 czerwca 2002 r., II UZ 39/02, OSNP - wkł. 2003 nr 1, poz. 9; z dnia 21 kwietnia 2005 r., I UZ 76/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 66; z dnia 18 stycznia 2006 r., II UZ 74/05, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 116). Dopełnienie tego obowiązku powinno nastąpić najpóźniej w piśmie procesowym złożonym przez pełnomocnika skarżącego na wezwanie sądu drugiej instancji do usunięcia braków formalnych skargi kasacyjnej. Uczynienie zadość temu obowiązkowi polega zaś na wskazaniu wartości przedmiotu zaskarżenia oraz podaniu podstawy i sposobu jej wyliczenia. Nie jest wykonaniem owego zobowiązania pozorne przedstawienie podstaw i sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego, dokonane w oderwaniu od obiektywnych kryteriów (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1999 r., I PKN 6/99, niepublikowane; z dnia 13 maja 2005 r., II UZ 25/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 383; z dnia 27 lutego 2007 r., II UZ 67/06, niepublikowane; z dnia 6 kwietnia 2007 r., II PZ 12/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 169; z dnia 13 października 2009 r., II UK 234/08, LEX nr 553692). Jeśli zatem wysokość emerytury zwaloryzowanej zgodnie z żądaniem ubezpieczonego zależy – jak ma to miejsce w przedmiotowym przypadku - od wysokości konkretnych stawek wynagrodzenia, jakie uzyskiwałby on w spornym okresie, zadaniem profesjonalnego pełnomocnika jest wykazanie wartości przedmiotu zaskarżenia poprzez dokonanie stosowanych działań arytmetycznych i przy zastosowaniu tychże stawek. W świetle art. 398⁶ § 2 k.p.c.

sąd drugiej instancji ma zaś obowiązek skontrolowania dopuszczalności skargi kasacyjnej, co wymaga między innymi zweryfikowania w trybie art. 25 § 1 k.p.c. wskazanej przez pełnomocnika strony wartości przedmiotu zaskarżenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 34/06, LEX nr 200867 i orzeczenia tam powołane).

Przenosząc powyższe rozważania na płaszczyznę niniejszego sporu wypada stwierdzić, że pełnomocnik ubezpieczonego, wykonując zarządzenie Sądu Apelacyjnego z dnia 4 marca 2014 r. ze wskazaniem podstawy i sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, w rzeczywistości nie zrealizował zobowiązania uzupełnienia braku formalnego skargi kasacyjnej o ten element. Przedstawione przez niego wyliczenia są oderwane od obiektywnego kryterium w postaci konkretnego uposażenia żołnierzy zawodowych zajmujących stopnie i stanowiska służbowe, od jakich należałoby - zdaniem skarżącego - ustalić zwaloryzowaną podstawę wymiaru jego emerytury, mają dowolny charakter. Podnieść należy, że wobec obowiązywania od 1 lipca 2004 r. ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2008 r. Nr 141, poz. 892 ze zm.) nie jest możliwe wyliczenie potencjalnej emerytury wnioskodawcy po tej dacie. Nie oznacz to jednak, że dokonanie do tej daty hipotetycznego wyliczenia wysokości miesięcznej emerytury, jaką ubezpieczony otrzymywałby, gdyby uwzględniono jego wniosek o zastosowanie waloryzacji świadczenia wynikającej z art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin - w brzmieniu sprzed jego zmiany dokonanej z mocy art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – uznać należy za błędne. Należy uznać taki sposób wyliczenia wartości zaskarżenia za prawidłowy, skoro wysokości hipotetycznej emerytury wnioskodawcy po dniu 1 czerwca 2004 r., podlega systematycznej waloryzacji.

Wobec prawidłowości zaskarżonego postanowienia, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

